

SARIEV CONTEMPORARY

Галерия SARIEV Contemporary, Пловдив
представя:

Стефан Николаев
БИЗНЕС, МОДЕЛ, СКУЛПТУРА
самостоятелна изложба
Консултинг: Емил Урумов

23 май – 23 юли 2015

Откриване: 23 май, 2015, 19 ч.

SARIEV Contemporary има удоволствието да представи втората самостоятелна изложба на Стефан Николаев „БИЗНЕС, МОДЕЛ, СКУЛПТУРА“. Изложбата ще се състои между 23 май и 23 юли 2015 в пространството на галерия SARIEV Contemporary на ул. Отец Паисий 40 в Пловдив.

Меркантилният модел като „сърце на мрака“ на скулптуратаⁱ

Преди години получих писмоⁱⁱ, осъждащо задграничните художествени дейности на някой си Стефан Николаев. Няколко изречения са достатъчни, за да разкритикуват и разобличат Николаев като своеобразен оръженосец на нещо, което бихме могли да наречем „капиталистически реализъм“: „Реакционната идеология на империализма, както е известно, се проявява в изкуството под най-различни форми, от „невинната“ безидейност, [...] от „революционното“ индивидуалистично бунтарство, до откритото предателство спрямо народа. [...] Коварни са обаче формите на външна аполитичност, зад която се крие преданост към експлоататорите, на обективизма, изразяващ най-реакционната субективност, на индивидуализма, прокарван под стремеж за „творческа свобода“.“ⁱⁱⁱ

Наскоро беше съобщено, че Николаев възнамерява да покаже част от работите си в самото сърце на прогресивното ни отечество, в изложба, чието заглавие – „Бизнес, модел, скулптура“ – е повече от показателно. Със сигурност това не е нищо друго освен опит да се отклони енергията на обществеността ни от борбата срещу формализма – към други, реакционни по същността си цели. Кабинетните упражнения на Николаев са пропити от зле прикрит субективизъм и умишлено странят от дълга на изкуството да отразява широката обществена действителност – до степен, която отхвърля или представя манипулативно постиженията на човечеството.

За злонамерените цели на тази отчаяна кампания е показателен фактът, че всички включени в предстоящата изложба на Николаев творби са създадени специално за случая – факт, преоблечен като безочливо обслужване на меркантилния култ към новото и сензационното. Поставяйки неонов знак със заглавието на изложбата на самия вход на галерията, художникът открива свой собствен показан процес срещу класовата борба и социалния напредък. Така той превръща изложбеното пространство в своеобразен дребнобуржоазен бутик, чиято табела осигурява денонощна видимост за всеки минавач, вкл. нискообразовани и недостатъчно подготвени да устоят на изкушенията на консуматорското общество граждани; честни и почтени работници, които биха имали всяко основание за протест; и не на последно място – деца и подрастващи.

Централно място в този ансамбъл е отредено на творба, чието заглавие повтаря това на цялата изложба – *Business, Model, Sculpture* [Бизнес, модел, скулптура] (2015). Някои от читателите ни може би знаят, че в българската столица съществува известна вече работилница за изкуство, в която са ангажирани множество заслужили герои на труда. Николаев безскрупулно се е възползвал от тяхното доверие, възлагайки им изработката на лъжеизкуствените си произведения. При едно от посещенията му работниците споделят с него, че възнамеряват да изгорят стар дървен работен тезгях, излязъл от употреба вследствие на научно-техническия прогрес. Отправяйки критика към намеренията им, Николаев се отдава на носталгия и на своя глава „съхранява“ ненужния предмет, като го превръща в непривлекателна за очите, назадничава скулптура. Впоследствие той прави бронзова отливка на тезгяха. Така получената творба и, не на последно място, нейното заглавие поставят работническия труд в услуга на търгашеството и „бизнеса“, насърчавайки допотопното платоновско схващане за непреодолим „модел“ (което е същинска пречка пред прогреса) и присвоявайки етикета „скулптура“ за целите на един чисто механичен акт, като че ли просветените идеи и отговорното авторство в

SARIEV CONTEMPORARY

изкуството са нещо излишно. В този смисъл трудовият уред, пресъздаден от Николаев, се превръща в акт на национален nihilизъм и отричане на постиженията на напредничавото ни общество, а в последна сметка и в отвличащо работническото внимание развлечение, в участник в своеобразна „стачка на предметите“.

Друга от представените в изложбата творби като че ли е възникнала по време на аборигенски огнен танц. В *Autofiction* [Автофикция] (2015) Николаев е избрал за своя тема свое собствено ретроспективно издание, публикувано в Париж през 2012 г. („Stefan Nikolaev: One For The Money, Two For The Show“). Без каквото и да било свян художникът прави опит да превърне този тщестлавен и безинтересен продукт в печеливша художествена стратегия, използвайки го като входна точка за псевдонаучен експеримент с нулев резултат: екземпляри от въпросния каталог са изгорени на клада, а така получената енергия е вложена в изработването на бронзова форма, напомняща книга. С циничната си и с нищо неоправдана подпалваческа приумица Николаев е станал автор на предмет, който може да служи единствено за преспание; да не говорим за отсъствието на каквато и да била научна правдоподобност. Както отбелязва Маркс, „ако формата на проявление и същността на нещата бяха непосредствено съпадали, всяка наука би била излишна“.^{iv}

Изложбата приключва – и в буквален, и в преносен смисъл – с произведението *Hello, Darkness* [Здравей, Тъмнина] (2015), състояща се от изляти от бронз катраненочерни въглени. Заглавието на тази човекоомразна творба е заемка от атракционна и плитка американска песен, която според един от авторите ѝ описва „неспособността на съвременните хора да общуват, не толкова телекомуникационно, а най-вече емоционално – като резултатът от това е, че срещаме все повече хора, изгубили способността си да обичат“.^v Съмнителните намерения на автора са повече от осезаеми: скулптурата е рожа на мракобесен копнеж по едно примитивно общество, в което природните стихии са в центъра на общественото съзнание; на мрачна обсебеност, неспособна да се справи с идеята за края – и далечен спомен от една епоха, унищожена от непреодолимия ход на масите към бъдещето.

Б.Р.
Париж, 1 май 2015

Стефан Николаев (р. 1970, София) завършва Художествената гимназия в родния си град (1983-1988), Парижката академия за изящни изкуства (1988-1994) и Уинчестърската школа по изкуства (1992), Англия. Живее в Париж и София. Имал е множество самостоятелни изложби, сред които: *Holy Spirit Rain Down*, в центъра за съвременно изкуство *Les Eglises, Chelles*, Франция (2010); *New Works Old Dreams*, Галерия *Michel Rein*, Париж (2010); *Come to Where the Flavour is*, ССА, Глазгоу (2006); *Balkanton*, *ATA Gallery* София (2004). Негови творби са участвали и в многобройни колективни изложби, включително: *Beyond Credit*, *Antrepo 4*, Истанбул 2010; *Periodic Table*, 2009; *Verstehst du das? Neue-Medien-Kunst aus Südosteuropa*, *Ausstellungshalle zeitgenössische Kunst*, Мюнхен, 2006; *Joy*, *Casino Luxembourg*, Люксембург, 2005; *Prosismic*, *Espace Paul Ricard*, Париж, 2004; *A Shot in the Head*, *Lisson Gallery*, Лондон (2001); *ZAC*, *Arc/Musée d'art moderne de la Ville de Paris*, Париж, 1999; *Côte Ouest – Global Motion*, *University Art Museum*, *Contemporary Arts Forum*, *Santa Barbara*; *Andere Sichten*, *In Vitro and Altro/Field*, *Kunsthau*, Цюрих (1999); *Multiples*, *Temple Bar Gallery*, Дъблин, Ирландия. През 2007 г. Николаев представя България на Венецианското биенале (заедно с Иван Мудов и Правдолюб Иванов). Същата година участва и в Лионското биенале, а през 2004 – в Биеналетата в Гуангджу, Корея и Цетинье, Черна Гора. Негови работи са показвани в арт изложенията *ArtBasel*, *FIAC*, *The Artory Show*, *ARCO*. За участието си в 4-тото Биенале в Цетинье Николаев получава наградата за изкуство на ЮНЕСКО.

Бележки на редактора:

ⁱ „Сърцето на мрака“ е повест от Джоузеф Конрад, разказваща в първо лице ед. ч. за пътуване по течението на р. Конго, към вътрешността на Белгийско Конго и сърцето на Африка. Произведението прави паралел между Лондон и Африка като места на мрака. Една от централните идеи на повестта е, че между т. нар. цивилизовани народи и „диваците“ има незначителни разлики. Проблематизират се темите за империализма и расизма.

ⁱⁱ „Non bis in idem“, в *Stefan Nikolaev: One For The Money, Two For The Show*, Paris, Presses du reel, 2012

ⁱⁱⁱ Богомил Райнов (1919-2007) – български писател и изкуствовед, апологет на социалистическия реализъм, „Против изкуството на империализма“, 1952, Държавно издателство „Наука и изкуство“, София, стр. 360.

^{iv} Карл Маркс, „Капитал. Критика политическа економии“, Институт марксизма-ленинизма, СССР, 1959 (1894).

^v „The Sound of Silence“, Саймън & Гарфънкъл. Цитат от Marc Eliot, *Paul Simon: A Life*, 2010, John Wiley & Sons.

Изложбата се реализира с любезното съдействие на Френски Институт в България, *Bulgaria Art Industries Ltd*, *MarkovStudio*